

Tussen moraal en recht ligt een diepe kloof

Pieter van Eijnsden

Mag alles wat niet verboden is? Ben je schuldig als je het verkeerd doet?

Twee vragen die in mij opkomen bij het lezen van dit nummer. Om met de laatste te beginnen: we staan stil bij de wijziging van het tuchtrecht. In alle drie de artikelen over dat onderwerp wordt nog maar eens benadrukt dat het tuchtrecht primair een kwaliteitsinstrument is en geen strafinstrument. Appelo legt in zijn commentaar ([D3628](#)) fijntjes uit dat de naamgeving van dit instituut daarom sterk te wensen overlaat en dat dit bijdraagt aan de klap die zorgverleners ontvangen als ze een veroordeling krijgen. Wat een veroordeling betekent is namelijk erg afhankelijk van de context. In de medische context is er een sterk ontwikkeld stelsel van informele regels over wat goede zorg is. Ook zonder tuchtrecht liggen veel dokters 's nachts wakker van wat zij die dag misschien wel verkeerd hebben gedaan. Daarbovenop nog eens voor een tuchtrechter moeten verschijnen, letterlijk in een beklagdenbank, is stigmatiserend en past niet bij het doel van kwaliteitsverbetering.

We zien ook het tegenovergestelde. In de economische context is er juist een zeer zwak ontwikkelde moraal. Alles wat niet verboden is, is bijna verplicht. Je moet nu eenmaal de aandeelhouderswaarde maximaliseren of – zoals economen dat zeggen – ‘de inefficiënties uit het systeem halen’. Daar waar commercie en gezondheidszorg elkaar raken leidt dat tot idiote situaties. Deze week hebben we een prachtige journalistiek artikel waarin een dokter aan de ene kant een patiëntengroep enorm vooruit helpt met zijn wetenschappelijke vinding, maar aan de andere kant meewerkt aan het creëren van een de facto monopolie waardoor datzelfde middel vrijwel onbetaalbaar gemaakt kan worden ([D3744](#)).

Ik trek de conclusie dat rechtspraak alleen kan functioneren in een context van gezonde sociale normen en waarden. Een moreel volwassen maatschappij gaat geen dokters in beklagdenbanken zetten als de echte rotte appels via klacht-, ontslag- en strafrecht kunnen worden aangepakt en de kwaliteit via de kwaliteitskerstboom. Daarnaast zou zo'n maatschappij wel degelijk mensen aan de schandpaal moeten nagelen die marginaal legaal en amoreel miljoenen verdienen over de rug van patiënten.

– p.vaneijnsden@ntvg.nl